

Tot zoover PLATO. Het citaat is lang, maar afdoende in meer dan één opzicht. Klaar en scherp teekent hij hier den wijsgeer in zijne verhouding tegenover het omringende alledaagsche leven, tegenover de massa; en die verhouding — ze is eene zuivere antithese. Dat PLATO hier met de wijsgeeren niet slechts hen bedoelt, die hij er strikt genomen naar zijne opvatting voor zou houden, blijkt daaruit, dat hij ook Thales er toe rekent, den „natuurphilosoof”.

Wat PLATO hier kalm redeneerend te berde brengt, zegt hij elders in woorden van bitterheid, waar hij de fiolen van zijn toorn en hoon uitstort over die menigte, die πολλοί, die de waarheid niet kennen; ²⁹⁾ waarbij men niet vergeten moet, dat het begrip *waarheid* bij PLATO altoos iets mystieks insluit. ³⁰⁾

Maar over het *wezen* der mystiek spreek ik nu niet: *hier* gaat het slechts over den *vorm*, waarin deze strooming zich openbaart. En dan dient opgemerkt, dat wel bij PLATO dit zich stellen tegenover de massa, dit als éénling optreden, het scherpst aan het licht komt, gelijk dan ook WINDELBAND zeer terecht spreekt van „ein weltabgekehrtes Ideal des Philosophen”, ³¹⁾ maar dat niettemin dezelfde stemming, zij het minder duidelijk en minder heftig, ook bij andere wijsgeeren wordt aangetroffen. Want niet slechts verklaart SOCRATES, d. i. hier PLATO, in de boven aangehaalde plaats, dat wat hij zeide, van toepassing is op *allen*, ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι, maar ook de fragmenten der wijsgeeren zelf getuigen van deze antithese op ondubbelzinnige wijze.

Beluister slechts een HERACLITUS in zijn oordeel over de menschen ³²⁾: „Dit woord echter, ofschoon het eeuwig is, verstaan de menschen niet, noch vóór ze het vernomen hebben, noch zoodra ze het vernomen hebben De andere menschen (behalve ik) weten niet, wat ze ontwaakt doen, zooals ze immers ook vergeten, wat ze slapende doen.”

En elders weer ³³⁾: „Geenszins denken zich de meesten (<οἱ> πολλοί) iets zoodanigs, als zich hun juist voordoet, noch verstaan ze, wat ze ervaren hebben; maar ze beelden het zich in.”

Hoor zijne verachting, en zijn hoon ³⁴⁾: „Want één ding kiezen de besten vóór al het andere: eeuwigen roem vóór vergankelijke dingen; de meesten ³⁵⁾ echter hebben zich zat gevreten als het domme vee.”